

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/248652,Oznaczenie-grobu-mjr-Jozefa-Oleksiewicza-insygnium-Grob-Weterana-Walk-o-Wolnosc-.html>
08.10.2026, 09:49

Oznaczenie grobu mjr. Józefa Oleksiewicza insygnium „Grób Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Polski” - Księginice Wielkie, 15 października 2026

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu oraz Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Armii Krajowej w Prusach zapraszają na uroczyste oznaczenie grobu mjr. Józefa Oleksiewicza insygnium „Grób Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Polski”. Uroczystość będzie okazją do oddania hołdu mjr. Józefowi Oleksiewiczowi oraz upamiętnienia jego zasług w walce o wolność i niepodległość Polski.

[Józef Stefan Oleksiewicz](#)

07.10.2026

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu
oraz
Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Armii Krajowej
w Prusach

zapraszają na uroczyste oznaczenie grobu
MJR. JÓZEFA OLEKSIEWICZA
insygnium **GRÓB WETERANA WALK
O WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI**

15 października 2026 | czwartek | godz. 11.00
Cmentarz parafialny | Księginice Wielkie
(gm. Kondratowice)

Oznaczenie grobu mjr. Józefa Oleksiewicza insygnium „Grób Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Polski” - Księginice Wielkie, 15 października 2026

Józef Stefan Oleksiewicz, ur. 15.01.1929 r. w Grybowie, zm. 11.04.2020 r. (ps. „Malina”, „Groźny”, „Tatar”) – żołnierz Armii Krajowej i powojennego podziemia niepodległościowego. W działalność konspiracyjną zaangażowany od 1944 roku, kiedy to służył jako łącznik oddziału ppor. Franciszka Paszka „Kmicica”, dowódcy 7 kompanii III batalionu 1. Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej. Po przejściu frontu i ujawnieniu ppor. Paszka został aresztowany przez NKWD co skłoniło młodego Józefa Oleksiewicza do pozostania w konspiracji. Podobnie jak wielu innych

żołnierzy byłej Armii Krajowej, a także Batalionów Chłopskich znalazł oparcie w oddziale kpt. Jana Dubianowskiego „Salwy” (doświadczonego oficera AK, służącego wcześniej m.in. w oddziale partyzanckim rtm. Józefa Świdry ps. „Dzik”).

Grupa żołnierzy skupionych wokół „Salwy” ze względu na okoliczności od czerwca 1945 roku podporządkowała się dowództwu Narodowych Sił Zbrojnych, stając się ich główną siłą w powiecie bocheńskim. W listopadzie 1945 roku oddział ten ostatecznie uformował się i przyjął nazwę „Żandarmeria”. Wedle szacunków liczył w różnych okresach od 30 do nawet 70 żołnierzy. Z raportów samego dowódcy wiadomo, iż jako główne cele oddziału wyznaczono paraliżowanie działalności władz komunistycznych w terenie, szkolenie się do działań dywersyjnych na wypadek spodziewanej wojny z Sowietami oraz likwidację grup pospolitych przestępców na terenie powiatu.

Do pierwszych starć z formacjami UB i MO doszło już listopadzie 1945 roku praktycznie natychmiast po sformowaniu oddziału. 20 listopada 1945 roku w zasadzce partyzanci zlikwidowali dwóch funkcjonariuszy UB z Myślenic. Tydzień później w miejscowości Trzciana zlikwidowano komendanta posterunku MO w Łopatowie. Ofiarami oddziału padł również niezidentyfikowany z nazwiska major Armii Czerwonej wraz z szoferem. Wszystko to sprawiło, że przeciwko „Żandarmerii” przeprowadzono szereg skoordynowanych akcji pacyfikacyjnych w grudniu 1945 roku koordynowanych przez PUBP w Bochni oraz WUBP w Krakowie przy udziale NWKD. Nie przyniosły one rezultatów. W lutym 1946 roku żołnierze „Salwy” przeprowadzili akcję na posterunek MO w Łopatowie, podczas której wzięto do niewoli trzech funkcjonariuszy PUBP w Bochni, których po przesłuchaniach najprawdopodobniej rozstrzelano. Kilka dni później oddział przeprowadził akcję likwidacji sekretarza PO PZPR i prezesa GS-u w Gdowie, a chwilę później zastrzelił w potyczce kolejnego funkcjonariusza PUBP w Bochni.

Do najsłynniejszej akcji „Żandarmerii” należał bez wątpienia bój, jaki rozegrał się 31 marca 1946 roku pod wsią Kobylec k. Łopatowa. W urzędzonej przez oddział zasadzce zginęło co najmniej 10 funkcjonariuszy aparatu komunistycznego w tym m.in. komendant milicji z Bochni, trzech funkcjonariuszy PUBP z tej miejscowości oraz czterech milicjantów. Ceną za ten niewątpliwie sukces były masowe represje, jakimi komunistyczny aparat bezpieczeństwa objął przede wszystkim miejscowych działaczy PSL.

Latem 1946 roku „Żandarmeria” czasowo przeniosła się na teren nowosądecki, gdzie podjęła współpracę z innymi oddziałami partyzanckimi na tym terenie m.in. oddziałem Andrzeja Szczypty „Zenita”. Wspólnie spalono posterunek MO w Kamionce Małej oraz dokonano ataku na posterunek MO w Łukowicy.

Jesienią oddział „Salwy” powrócił do dawnego rejonu operowania, jednak po sfałszowanych wyborach do Sejmu w 1947 roku kpt. Jan Dubianowski stracił wiarę w możliwość dalszego efektywnego trwania w działaniach partyzanckich. W obawie przed całkowitą likwidacją oddziału i śmiercią podkomendnych zdecydował się skorzystać z amnestii i w marcu 1947 roku ujawnił się wraz kilkudziesięcioma podkomendnymi w PUBP w Bochni. Wśród był również Józef Oleksiewicz, który pomimo „gwarancji bezpieczeństwa” podobnie jak wielu innych żołnierzy podziemia niepodległościowego został wkrótce później aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa i poddany brutalnemu śledztwu.

Pomimo początkowego uniewinnienia przez WSR w Krakowie na skutek rewizji wyroku

przeprowadzonej przez prokuratora Oskara Karlinera został ponownie osądzony i tym razem skazany na karę trzech lat więzienia. Wyrok odbywał w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie oraz Centralnym Obozie Pracy w Jaworznie. Po wyjściu na wolność zdecydował się rozpocząć nowe życie na Dolnym Śląsku. Osiadł w Strzelinie, gdzie do 1955 roku był pod stałą obserwacją organów bezpieczeństwa.

W Wolnej Polsce Józef Oleksiewicz został uhonorowany m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem z Mieczami Orderu Krzyża Niepodległości, Medalem Pro Bono Poloniae i wieloma innymi odznaczeniami. Zmarł 11 kwietnia 2020 roku.

Działalność oddziału kpt. Jana Dubianowskiego „Salwy” opracowano na podstawie:

Maciej Korkuć, Oddział Partyzancki NSZ kpt. Jana Dubaniowskiego „Salwy” [w:] Zeszyty Historyczne Win-u, nr 22, grudzień 2004 r.,

Maciej Korkuć, Zostańcie wierni tylko Polsce... Niepodległościowe oddziały partyzanckie w Krakowskiem (1944 – 1947), Kraków 2002.

Tekst: Przemysław Mandela OBUWiM IPN Wrocław

[Poprzedni Strona](#)

Wrocław

Wrocław

1989

Zapowiedź